Mikro, kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyətlərində qarşılaşdıqları risklər, onların idarə edilməsi, o cümlədən qanunvericiliyin tələbləri əsasında yaranmış çətinliklərin (maneələrin) və problemlərin öyrənilməsi

SORĞU

Azərbaycan Respublikasının
Kiçik və Orta Biznesin
İnkişafı Agentliyi

oktyabr, 2021-ci il

GİRİŞ

Sorğunun keçirildiyi tarix	**oktyabr, 2021-ci il**
Respondetlərin sayı	**96 sahibkarlıq subyekti**
Sorğunun keçirilmə üsulu	**telefon sorğusu**
Əhatə dairəsi	**ölkənin şəhər və rayonları**
Respondetlərin fəaliyyət sahəsi: Kənd təsərrüfatı, qida məhsullarının istehsalı, ticarət, və s.	
Sualların sayı	**25**

Məqsəd:
Ölkədə fəaliyyət göstərən mikro, kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyətlərində qarşılaşdıqları risklər, onların idarə edilməsi, o cümlədən qanunvericiliyin tələbləri əsasında yaranmış çətinliklərin (maneələrin) və problemlərin öyrənilməsi

Fəaliyyətinizdə qarşılaşdığınız iqtisadi risklər hansılardır?

Kreditlər	21 nəfər / 22.3 %
İnhisarçılıq	20 nəfər / 21.3 %
Valyuta riski	13 nəfər / 13.8 %
Vergilər	13 nəfər / 13.8 %
Heç bir risklə qarşılaşmamışam	12 nəfər / 12.8 %
Digər	15 nəfər / 16.0 %

Kreditlərin əldə edilməsi bağlı hansı problemləriniz var?

Faiz dərəcəsi	19 nəfər / 20.2 %
Müddəti	17 nəfər / 18.1 %
Valyuta riski	11 nəfər / 11.7 %
Girov təminatı	11 nəfər / 11.7 %
Vergilər	9 nəfər / 9.6 %
Digər	27 nəfər / 28.7 %

Kreditlərdən savayı digər hansı bank məhsullarına ehtiyacınız vardır, lakin əldə edə bilmirsiniz?

Sənədli əməliyyatlar (Akkreditiv, Zəmanət)	18 nəfər / 19.1 %
Lizinq	16 nəfər / 17.0 %
Faktorinq (Borcların satın alınması və maliyyələşdirilməsi)	9 nəfər / 9.6 %
Heç bir ehtiyacım yoxdur	22 nəfər / 23.4 %
Digər	29 nəfər / 30.9 %

Daşınar əmlakın reyestri portalının imkanlarından razısınızmı?

Məlumatım yoxdur	27 nəfər / 28.7 %
Müraciət etməmişəm	27 nəfər / 28.7 %
Razıyam	25 nəfər / 26.6 %
Çox narazıyam	9 nəfər / 9.6 %
Narazıyam	6 nəfər / 6.4 %

Bank xidmətlərinin əlçatanlığında hansı problemlər var?

Filial şəbəkəsinin azlığı	12 nəfər / 12.8 %
Peşəkar kadrların azlığı	13 nəfər / 13.8 %
Elektron xidmətlərin azlığı	16 nəfər / 17.0 %
Xidmət səviyyəsinin zəif olması	18 nəfər / 19.1 %
Digər	35 nəfər /37.2 %

Sığorta şirkətlərinin fəaliyyətini necə qiymətləndərirsiniz?

10.6 % Çox pis	21.3 % Qeyri qənaətbəxş	58.5 % Normal	3.2 % Yaxşı	6.4 % Əla

Yerli sığorta şirkətləri biznesinizdə baş verə biləcək riskləri qarşılaya biləcək qüvvədədirmi?

25.5 % Məumatım yoxdur	16.0 % Qarşılaya bilməz	39.4 % Qismən qarşılaya bilər	18.1 % Qarşılaya bilər

Sığorta sektorunda hansı sahədə islahatların aparılmasını istərdiniz?

Hamısı	26 nəfər / 27.7 %
İnzibatçılıq	9 nəfər / 9.6 %
Kadrlar	5 nəfər / 5.3 %
Məlumatım yoxdur	18 nəfər / 19.1 %
Qanunvericilik	18 nəfər / 19.1 %
Xidmətlərin elektronlaşdırılması	18 nəfər / 19.1 %

Sığorta xidmətlərinin əldə edilməsində hansı problemlər ilə üzləşirsiniz?

Xidmət haqları yüksəkdir	24 nəfər / 25.5 %
Xidmətlərin elektronlaşma səviyyəsi zəifdir	15 nəfər / 16.0 %
Filial şəbəkəsi zəifdir	11 nəfər / 11.7 %
Sığorta işçiləri peşəkar deyillər	8 nəfər / 8.5 %
Məlumatım yoxdur	16 nəfər / 17.0 %
Digər	20 nəfər / 21.3 %

Sığorta bazarına nəzarəti həyata keçirən qurumun fəaliyyətindən razısınızmı?

29.8 %	25.5 %	26.6 %	16.0 %	2.1 %
Məlumatım yoxdur	Heç razı deyiləm	Qismən razıyam	Razıyam	Çox razıyam

Sığorta bazarına nəzarəti həyata keçirən qurumun fəaliyyətindəki əsas boşluqlar nələrdir?

Çıxarılmış qərarların sığorta şirkətləri tərəfindən icrasına nəzarət edilmir	10 nəfər / 10.6 %
Sığorta şirkətlərinin fəaliyyətinə düzgün nəzarət olunmur	21 nəfər / 22.3 %
Sığortalılar arasında maarifləndirici tədbirlər həyata keçirilmir	11 nəfər / 11.7 %
Şikayətlərə vaxtında cavab verilmir	16 nəfər / 17.0 %
Məlumatım yoxdur	36 nəfər / 38.3 %

Uçot işlərinizi kim aparır?

9 nəfər / 9.6 %
Konsaltinq mərkəzlərinin xidmətindən istifadə edirəm

34 nəfər / 36.2 %
Özüm aparıram

38 nəfər / 40.4 %
Mühasibim məşğul olur

8 nəfər / 8.5 %
Uçot aparmıram

5 nəfər / 5.3 %
Vergi orqanlarının xidmət mərkəzlərinin köməyi

Vergi sahəsində həyata keçirilən islahatların biznes mühitinə ümumi təsirini necə qiymətləndirirsiniz?

Müsbət təsirinin olacağını düşünürəm	31 nəfər / 33.0 %
Hələlik müsbət təsirini hiss etməmişəm	17 nəfər / 18.1 %
Çox cüzi da olsa müsbət təsiri var, amma kifayət deyil	17 nəfər / 18.1 %
Heç bir müsbət dəyişiklik gözləmirəm	13 nəfər / 13.8 %
Məlumatım yoxdur	16 nəfər / 17.0 %

Vergi sahəsində həyata keçirilən islahatların hansının biznes mühitinə təsirini daha əhəmiyyətli hesab edirsiniz?

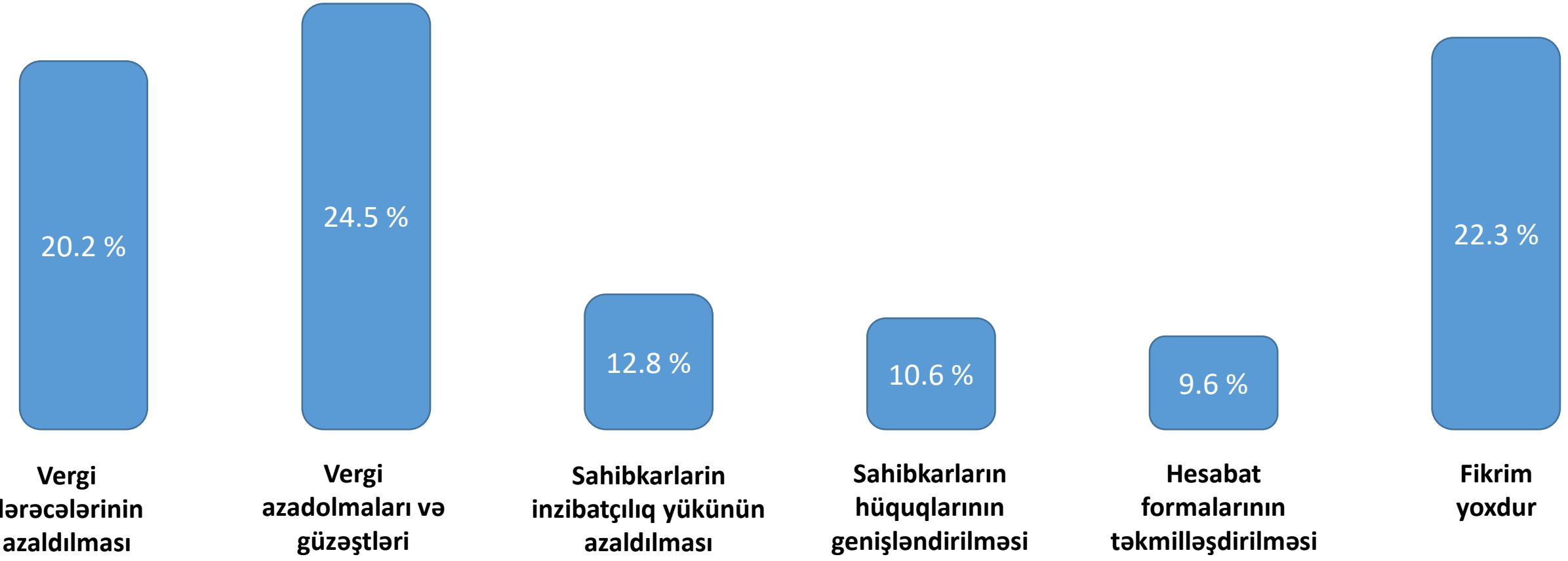

Vergi sahəsində daha hansı istiqamətdə islahatların aparılmasını vacib hesab edirsiniz?

22 nəfər / 23.4 %	13 nəfər / 13.8 %	17 nəfər / 18.1 %	4 nəfər / 4.3 %	10 nəfər / 10.6 %	28 nəfər / 29.8 %
Daha şəffaf və ədalətli vergi mühitinin yaradılması	Yeni fəaliyyətə başlayan KOB subyektlərinə vergi tətillərinin verilməsi	KOB subyektlərinin vergi yükünün azaldılması	KOB subyektlərinin fəaliyyətinə dəstək ola biləcək dempinq siyasəti	KOB subyektləri üçün daha sadələşdirilmiş vergi rejiminin tətbiqi	Fikrim yoxdur

Vergi sahəsində həyata keçirilən islahatların düzgün icra olunmamasına daha çox hansı amillər təsir edir?

15 nəfər / 16.0 %	11 nəfər / 11.7 %	12 nəfər / 12.8 %	10 nəfər / 10.6 %	14 nəfər / 14.9 %	32 nəfər / 34.0 %
Ümumiyyətlə, islahatların doğru icra mexanizminin olmaması	Müxtəlif icra orqanları arasında düzgün koordinasiyanın olmaması	İcra orqanlarının işlərinə ciddi yanaşmaması	İcra orqanlarının fəaliyyətindəki boşluqlar	İcra orqanlarına nəzarətin kifayət qədər olmaması	Fikrim yoxdur

Vergi dərəcələrinin azaldılmasının sahibkarlıq fəaliyyətinizə ümumi təsirini necə qiymətləndirirsiniz?

Vergi hesabatlarının təkmilləşdirilməsi ilə bağlı islahatları necə qiymətləndirirsiniz?

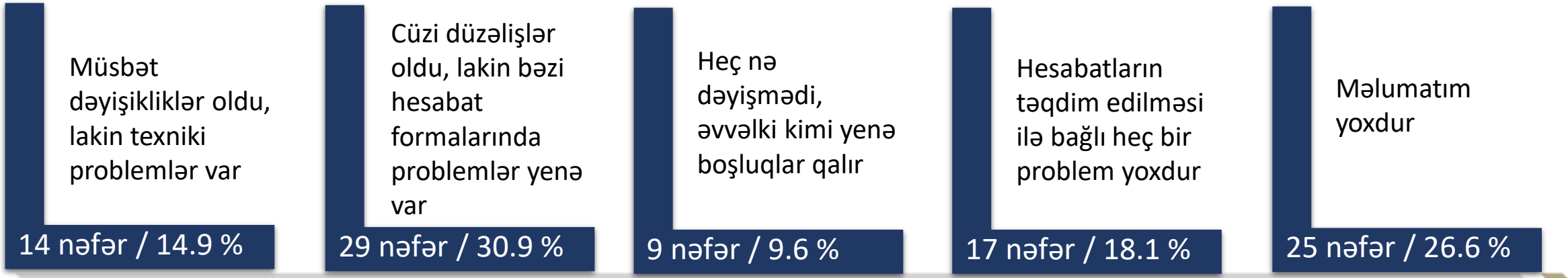

Hansı mükəlləfiyyət növü üzrə fəaliyyət göstərirsiniz?

24 nəfər / 25.5 % **Sadələşmiş vergi**	**16 nəfər / 17.0 %** **Sabit vergi**	**13 nəfər / 13.8 %** **Mənfəət/gəlir vergisi**	**23 nəfər / 24.5 %** **Mənfəət/gəlir vergisi, ƏDV**	**18 nəfər / 19.1 %** **Müxtəlif**

Ən çox hansı vergi hesabatlarının tərtib olunmasında çətinlik çəkirsiniz?

15 nəfər / 16.0 % Sadələşmiş vergi bəyannaməsi	**16 nəfər / 17.0 %** Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergi bəyannaməsi	**16 nəfər / 17.0 %** Mənfəət/gəlir vergisi bəyannaməsi	**7 nəfər / 7.4 %** ƏDV bəyannaməsi	**40 nəfər / 42.6 %** Digər

Vergi hesabatlarının tərtib olunmasında əsas çətinliyiniz nədən ibarətdir?

Bəyannamələrdə əlavələrin çoxluğu	17 nəfər / 18.1 %
Bəyannamələrin strukturunun mürəkkəb olması	15 nəfər / 16.0 %
BTP-dən istifadə edə bilmirəm	8 nəfər / 8.5 %
Proqram təminatındakı texniki problemlər	13 nəfər / 13.8 %
Heç bir çətinliyim yoxdur	41 nəfər / 43.6 %

Vergi orqanlarının vergi ödəyiciləri üçün nəzərdə tutulmuş hansı növ xidmətindən daha çox istifadə edirsiniz?

10 nəfər / 10.6 %
195 Çağrı Mərkəzi

27 nəfər / 28.7 %
Regional xidmət mərkəzləri

10 nəfər / 10.6 %
Məktubla yazıma

24 nəfər / 25.5 %
Hər birindən istifadə edirəm

23 nəfər / 24.5 %
Heç birindən istifadə etmirəm

Pandemiya dövründə zərərçəkmiş sahələr üçün dövlət tərəfindən həyata keçirilmiş dəstək proqramlarını necə dəyərləndirirsiniz?

13 nəfər / % Məlumatım yoxdur	9 nəfər / % Çox pis	9 nəfər / % Pis	30 nəfər / % Orta	24 nəfər / % Yaxşı	9 nəfər / % Əla

Dövlət satınalmalarına dair keçirilən tenderlərdə iştirak etməyə və yaxud tenderi uddüğunuz halda tenderlə bağlı işlərin həyata keçirilməsində məmur müdaxiləsi və ya bürokratik əngəllərlə rastlaşmısınızmı?

63 nəfər / 67.0 %	7 nəfər / 7.4 %	11 nəfər / 11.7 %	6 nəfər / 6.4 %	7 nəfər / 7.5 %
Məlumatım yoxdur, iştirak etməmişəm	Həmişə	Əksər hallarda	Nadir hallarda	Heç vaxt

NƏTİCƏ və TƏKLİFLƏR

Sorğuda:

- kreditlər, inhisarçılıq, valyuta riskləri KOB-ların qarşılaşdıqları əsas risklər kimi vurğulanmışdır.
- kreditlərin yüksək faiz dərəcəsi ilə verilməsi və ödəmə müddətinin qısa olması, həmçinin girov təminatı KOB-ların üzləşdiyi əsas çətinlik kimi qeyd edilmişdir.
- bankların yerli nümayəndəliklərinin və peşəkar kadrların azlığı, xidmət səviyyəsinin qənaətbəxş səviyyədə olmaması KOB-ların bildirdikləri əsas çatımazlıqlardan biri kimi göstərilmişdir.
- sığorta idarəetmə sistemində mövcud boşluqlar, sığorta edənlə KOB-lar arasında qarşılıqlı etimadsızlıq hallarının müşahidə olunması, peşəkar sığorta kadrlarının azlığı və s. məsələlər sahibkarların qarşlaşdığı əsas maneələr olduğu bilidirlmişdir.
- KOB subyektlərinin əsas çətinliklərindən biri də vergi inzibatçlığının və bəzi vergi hesabatı formalarının mürəkkəbliyi qeyd edilmişdir.

Təkliflər:

- Kreditlərin verilməsinin genişləndirilməsi üçün daha güclü maliyyə vasitəçiliyi, yeni və səmərəli maliyyə alətləri və daha müasir idarəetmənin zəruriliyi;
- KOB-ların alternativ maliyyə resurslarına çıxış imkanlarının təmin edilməsi ilə bağlı tədbirlərin görülməsinin sürətləndirilməsi;
- KOB subyektləri üçün uçot və hesabatlığın daha da sadələşdirilməsi, vergi təşviqlərinin tətbiqi, o cümlədən vergi ödəyiciləri və vergi orqanları arasında qarşılıqlı etimadın və şəffaflığın artırılması istiqamətində görülən tədbirlərin daha da genişləndirilməsi;
- KOB-ların sığorta sahəsində maarifləndirilməsinin təmini və sığorta mədəniyyətinin inkişafı məqsədilə həyata keçirilən tədbirlərin genişləndirilməsi;
- Sorğu zamanı müəyyən edilmiş kommersiya risklərinin idarə edilməsi ilə bağlı KOB-ların zəruri bilik və bacarıqlarının təkmilləşdirilməşdirilməsi;
- Müvafiq texnologiya və alətlərdən istifadə etməklə effektiv risk menecmentin tətbiqi ilə bağlı tədbirlərin görülməsi.

AZ1000, Bakı, Azərbaycan
Mustafa Kamal Atatwrkküçəsi, 134
Tel.: (+994 12) 404 04 01
E-poçt: info@smb.gov.az
www.smb.gov.az